

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרָשַׁת שִׁבְעִים

ז' אלול תשע"ט

הפטרה: אנוכי אנוכי הוא מנחמכם

הספרדים ואומרים סליחות

ברכת הלכנה

יציאת השבת ר"ת 14:20

גיליון 546

יציאת השבת:

19:35

ירושלים: 19:33

כניסת השבת:

18:28

ירושלים: 18:22

הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרָאשׁוֹנָה

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

את הפסוק הפותח את פרשתנו: "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך", דרשו חכמי המוסר על האדם עצמו. האדם הוא עולם קטן בפני עצמו, ועליו להציב שופטים ושוטרים בכל שעריו, באזניו שאם ישמע דבר שאינו הגון יסתום את אזניו, ולכך נבראה אליית האוזן. בעיניו, יעצום את עיניו שלא יראה מראות אסורים, ולכך נבראו העפעפיים. ופיו של האדם שלא ידבר רע, ולכך נבראו שני שומרים, שיניו ושפתיו, כי הפה צריך שמירה יתירה, כפולה.

ואולם אין מקרא יוצא פשוטו. בודאי צריך מערכת משפט טובה, על פי חוקי תורתנו הקדושה. המשפט הוא קיום העולם שאלמלא המשפט היו הבריות גוזלים וחומסים והורגים זה את זה ולא היה העולם מתקיים ועל ידי המשפט הוא מתקיים כמו שאמרו חז"ל: על שלושה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת והשלום. שנאמר: "אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם" (זכריה ח). השופטים הם המעמידים את השלום בעולם. ולכן נצטוו למנות בית דין בכל שער ושער. וגם השוטרים בכלל השופטים הם שהרי בלי שוטרים אין ערך לדין השופטים.

ומעשה היה ברבי חנינא בן אליעזר, שהיה לו אילן נמוע בתוך שדהו ונפיו נוטים לשדה אחר. בא אדם אחד וטען על חברו שענפי האילן שלו נוטים לשדהו ובא לחייב אותו לקצוץ האילן. דחה רבי חנינא את המשפט למחר. ומיד שלח פועלים וקצץ את האילן שלו שהיו ענפיו נוטים לשדה חברו. למחר כשבא האיש לפניו לדין, אמר לו לבעל דינו צריך אותה לקצוץ אותו. אמר לו בעל דינו לרבי חנינא: ולמה אילן שלך ענפיו נוטים לשדה אחר? אמר לו רבי חנינא: צא לשדה וראה את האילן שלי, מה שעשיתי לאילן שלי עשה לאילן שלך, מיד הלך ועשה כן. משפט צדק הוא תנאי לגאולה השלימה, נתפלל להשבת שופטנו כבראשונה, ולגאולה בקרוב.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

לשמור שבת? תלמודו מדינגוף

עם הכניסה לחודש אלול נתחזק בענייני שמירת השבת, במיוחד לאור הדיבורים בנושא. להלן מדברי רבה של תל אביב הרב ישראל מאיר לא שליט"א, הרב הראשי לישראל לשעבר:

בתי מסחר פתוחים 365 ימים בשנה הופכים את עם הספר לעם של תגרנים שכל חייהם מהווים מרוץ בלתי נלאה אחר הכסף.

השבת היא המתנה המופלאה שקיבלנו בעשרת הדיברות והענקנו לאנושות כולה. רבים מבני עמנו מסרו את נפשם על קדושת השבת, וערך שראוי למות למענו, ראוי בוודאי גם לחיות עבורו. אפילו במדינות המתקונות ביותר פתוחים בתי-העסק שישה ימים בשבוע בלבד, והמרוץ אחר הכסף נעצר ליום אחד מדי שבוע. והנה נודמנה לנו סוגיית עבודות הרכבת בנתיבי איילון בשבת. בסופו של דבר הוכרע כי יתקיימו רק עבודות שהן בגדר "פיקוח נפש" בשבת, ואלו שלא – יידחו.

אכן, "פיקוח נפש" זה עניין חשוב מאוד ליהדות, אבל צריך לדעת האם באמת מדובר ב"פיקוח נפש". יש לי הרגשה בעניין זה שאנחנו אוחזים במקל בשני קצותיו. ההחלטה שבה דנה בימים אלה ועדת המנכ"לים, במטרה לעגן בחוק פתרון כזה או אחר המאפשר פתיחת עסקים בשבת, היא פתח למדרון חלקלק. היום – רחובות מרכזיים; מחר – העיר כולה. היום – חנויות מזון; מחר – בתי-מסחר מכל סוג שהוא. היום – תל-אביב-יפו; מחר – מדינת ישראל כולה. הלוואי ואתבדה. אין ספק כי כל החלטה היא היסטורית והרת גורל.

יש לחשוב גם על בעלי המכולות הקטנות שפרנסתם מקופחת כליל כאשר מחללי השבת מספקים את מצרכי המזון בימי שבת וחג. יש לחשוב גם על היהודים הרבים שהינם שומרי שבת ומועד ולא יוכלו לעבוד במאות העסקים שייפתחו בשבת. זו אפליה חמורה והדרת הציבור הדתי מהשתלבות במעגל התעסוקה.

ליבי נתון לאלפי הילדים הנאלצים להיפרד מאבא ומאמא ביום החופשי מבית-הספר בשבתות ובחגים, כי ההורים הולכים לעבודה למלא את כיסיהם של בעלי המרכולים, במקום לשהות בזמן איכות עם ילדיהם.

ראשוני תל-אביב-יפו טיפחו דפוס התנהגות מכובד, כראוי למסורת עמנו. הכותרת במודעה עירונית מס' 36 מטעם עיריית תל-אביב היא: "נגד חילול שבת בפרהסיא". המודעה (משנת תרצ"ג) חתומה על ידי מאיר דיזנגוף, ראש העיר הראשון, ובה החלטה הקובעת כי "כל החנויות ובתי השעשועים צריכים להיות סגורים מערב שבת עד מוצאיה".

"זכרו", כותב דיזנגוף (שלא היה איש שומר תורה ומצוות), "כי השבת היא אות הסולידריות הלאומית הנפלאה ביותר מדור ודור, וכל הפוגע בה באחדות ישראל הוא פוגע... שמרו על השבת, והיא תשמור עלינו". דיזנגוף לא היה שומר מצוות. כמוהו גם אחד העם, שכתב: "יותר משישראל שמרו את השבת, שמרה השבת אותם".

ראש הממשלה הראשון שלנו, דוד בן-גוריון, אשר נסיעתה של רכבת בשבת בכל רחבי המדינה, מתוך הבנה ש"סטטוס קוו" – מושג לטיני שאינו הלכתי – חייב להישמר. בפרשנות שנקבעה "סטטוס קוו" הוא מקסימום יהדות ברשות הרבים ומינימום התערבות ברשות היחיד. זה גם ההבדל בין תחבורה ציבורית בשבת ותחבורה פרטית בשבת. לפחות את זה צריך לשמור, שכן הדפוס של מדינה יהודית הולך ומתכרסם בצורה מעוררת דאגה של ממש.

כזו הייתה העיר העברית הראשונה, ובכך שימשה חיל חלוץ לערים רבות בישראל. אנא, שיתו ליבכם לדברים, ואל תיתנו יד להרס השבת והמועדים.



עיריית תל-אביב

מודעה עירונית מס' 36

נגד חלול שבת בפרהסיא

מעל כמות צבוריות, ובתוכן במת המועצה העירונית, פנו כמה וכמה לצבור התל-אביבי בבקשה ובדרישה נמרצה להמנע מחלול שבת בפרהסיא. דבר הפוגע ברגשות הצבור החרדי שבעיר וכן בשמה הטוב של תל-אביב כעיר עברית טהורה.

לענינו תקילו הדברים רק מנקט את עדים לחלול שבת בפרהסיא מזה שנים רבות. מצינו ביוזם הנסיעה ברכ שאין ותרעה ברחובות העיר באפנינו. אפנים וזה לפעמים גם ליד בתי-הכנסת בשעת התפילה גם כמה מבתי הקפה שבקר-ביתור אלה שעל שפת הים אינם שומרים על הגבול אשר שמה להם העיריה ונזהרים חדות נמורה במקף ובמסגר כבימות החול.

הנציב הזה מנאם ונחלם באחד לא רק את החרדים כי אם כל אדם הרוצה לראות בתל-אביב עיר ואם בישראל יושבתם של מיכיו התורות כנולד אשר נתרקנו מתוכן ומסמכות יתירות.

עדות תל-אביב פתח אפוא ישוב לצבור העושים והחדשים מקום בא-ישיבות מים אים וידעים אולי את מנהגי העיר הוות-ומבקשת לנהוג כבוד בשבת ולשמור עליה מזהלת גם כפי שיטה נעשה ואהה הם דרישותינו לצבור:

- א. האבטוביסם הצבוריים: גם אלה השייכים למושבות: מתבקשים לא לנסוע ברחובות תל-אביב בימי שבת וחגים.
- ב. כל התנויות ובתי השעשועים צריכים להיות מנוחים מערב שבת עד מוצאיה המסעדות ובתי הקפה יכולים להיות פתוחים רק בשעות הקבועות עיר העיריה בהסכם עם הרבנות הראשית: כפי המפורט בחוק העזר על אודות שמירת השבת שנתקבל פה אחד עיר מוצעת העיריה.
- ג. כל בעלי האבטוביסם הפרטיים ואפני-הנוע מתבקשים לא לנסוע בעיר בימי שבת וחג.
- ד. גם בעלי עגלות ואבטוביסם לא-יהודים מתבקשים לא לעבור לפני בתי-הכנסת בשעת התפלה בשבת וביום טוב.

וזכרו כי השבת היא אית הסולידריות הלאומית הנפלאה ביותר מדור דור, וכך הפוגע בה באחדות ישראל הוא פוגע.

אנו מקיים כי הצבור המבוגר והתרבותי של עירנו יבין וישם לב לבקשתנו זו, וקא יגרום למריבות אחים ומדנים בלתי-פוסקים הנגרמים ע"י חלול השבת בפרהסיא.

שמרו על השבת והיא תשמור עלינו !

מ. דינגוף

"מס רשע המועצה עיריית תל-אביב"

ב"ש מס' 100 אב תרצ"ג
137-10-1933
5/6/33
1000 מוקדלת תל-אביב

הלכות אמירת 'סליחות'

א. מנהגינו לקום באשמורת הבוקר לומר "סליחות", החל מזיום ראש חודש אלול עד יום הכפורים, כי מסורת בידינו שמשנה רבינו ע"ה עלה להביא את הלוחות שניות בראש חודש אלול וירד עם הלוחות ביום הכפורים, וכל ארבעים יום הללו היו ימי רחמים ורצון לכל עם ישראל. וביום הכפורים נתרצה הקדוש ברוך הוא לישראל בשמחה, ואמר למשה "סלחתי כדברך", ולכן הוקבע יום הכפורים ליום מחילה סליחה וכפרה. וביום ראש חודש עצמו אין מנהגינו לומר סליחות.

ב. הזמן הראוי ביותר לאמירת סליחות בימים אלה הוא מחצות הלילה ואילך, שאז הוא עת רצון, אך בחצי הראשון של הלילה אסור לומר סליחות ושלש עשרה מדות. ויחיד שנמצא בבית כנסת שנוהגים שם לומר סליחות לפני חצות הלילה, אינו רשאי להצטרף אליהם, אלא ישב בדד וידום, ולא יענה עמהם שלש עשרה מדות וכו'. ואדרבה יש לבטל מנהגם זה שאין לו יסוד. וזמן חצות הלילה יש לחשב באופן כזה שיחשוב תחלה השעות שבין הזריחה לשקיעה, והחצי הוא זמן חצות היום, שאז החמה באמצע הרקיע, ולאחר מכן יוסיף שנים עשרה שעות על חצות היום, ואז הוא חצות לילה בדיוק.

ג. קהל ועדה שאי אפשר להם להשכים לסליחות בעוד לילה, יכולים לומר סליחות בשעות הבוקר המוקדמות, לפני תפלת שחרית, או לפני תפלת מנחה, אחר חצות היום [עד צאת הכוכבים]. וטוב שאז החזן שאומר הסליחות יתעטף בציצית, מעין מה שאמרו חז"ל בראש השנה (יז): ויעבור ה' על פניו ויקרא, אמר רבי יוחנן אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח צבור, והראה למשה סדר תפלה, ואמר לו, כל זמן שישראל חוטאים, יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם. ואמר רב יהודה ברית כרותה לי"ג מדות שאינן חוזרות ריקם, שנאמר הנה אנכי כורת ברית. ע"כ. וכן במחנות הצבא, כאשר אי אפשר להם לומר סליחות באשמורת הבוקר, יאמרו הסליחות קודם תפלת שחרית, או קודם תפלה מנחה. או אחר חצות הלילה.

ד. הקם באשמורת הלילה לומר סליחות בחדש אלול ועשרת ימי תשובה, יתאזר בעז ותעצומות שלא ינום ולא יישן בקריאת שמע וברכותיה ובתפלה עד גמירא. ומוכל שכן שהוא מעוטר בתפלין שאסור להסיח דעתו מהן, וצריך לשמור עצמו בקדושה ובטהרה. ומי שאינו עושה כן, והוא מתנמנם בתפלתו עם התפלין, או מתנמנם בתפלה ובקריאת שמע, יוצא שכרו בהפסדו. ויותר טוב שיתפלל כראוי מאשר לומר סליחות בהשכמה. וכלל גדול בעבודת ה', לשמור העיקרים ולהוסיף בחסידות, ולא לזלזל בעיקר ולקיים התוספת.

[ע"פ ילקוט יוסף לראש"ל צ"ה הגר"י יוסף שליט"א]

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז



עלון זה מוקדש:

לרפואת: אברהם ולאח ציטרון. שרה בת שמחה. מרים יהודה. ציפורה יהושע לוי. ביבה אלימלך. ישי הלוי. עזר בן עישה. תקוה בת עזיזה. אלגרה בת ג'אן. אסתר בת זוהרה. מול בת ענולה. אברהם בן רחל. רחמים בן סולטנה. הראל בן אביגיל. אילנה בת סליחה. ישי ורחל לוי. חנה בת זוהרה. מיטל מוריה אדרי הי"ו. להורות נערי צה"ל ושבויי ובהם: אורון שאול. דוד גולדין. גיא חבר. רון ארד. יהודה כץ. צבי פלדמן. יהונתן פולארד הי"ו. לעילוי נשמת: הגר"ע יוסף זצוק"ל. הגר"מ אליהו זצוק"ל. רבי מסעוד מלול זצ"ל. רבי יצחק שושן זצ"ל. רבי יעקב שושן. הרב שלמה צורף. יונה יונה. סופר מנחם. אליאור קדושים. הרב אברהם צוקרמן. יצחק עמירם. נדיר נחום. נסים סקן. רובי צעדי. יצחק בן מול מורחי. מרדכי ומושה מורחי. ישראל אברהם נתן. אברהם אוהיו. מרדכי צאני. שלמה בן מרים. יצחק ועמרם אטיאם. ר' חיים אהונתה. לוי יצחק אמודי. אורן מועלם. אליהו טויטו. דוד חגיבי. דוד גרוסברג. יואל דללי. עמוס דמרי. סימנטוב משה יהודה. ישראל בן גמרה. רבי דוד הכהן. ישראל בן שושנה. נעים משה. אהרן מורחי. יצחק ושמחה אילון. נסים וסוליקה שושן. יצחק ולאח אסטרנו. נדירה שמעון. מנירה לוי. ליט שבת. אסתר בת תרא. אסתר חדר. חנה יצחקי. דינה פונדק. אליזה בת פריחה. תירצה וינון. אסתר וענבר נחום. דניאל אלמלית. אליהו אדרי. נסים מלי. מרים וענונו. עזיזה עמוס. רות יעקב. חיה רחל לוי. נעמה בת מ'ודה. לואיזה מדר. זוהרה בת חנה. עליזה כהן. שרה אוליא. יוכבד ועקני. חסיבה ששפטוש. עישה דקן. ברכה סופן. רותי אגיל. סבטלה בת אולגה. אסתר איבני. כמיסה דדי. כמישה כהן. אליס טוביל. אילזה שחר. רבקה ישעידו. אריאל דרסעבר ז"ל. ולע"ג הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שגדור, שושנה רוזה, רפאל פריצי, וציעיליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה טא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה